

REPUBLIKA KOSOVA
KANCELARIJA GENERALNOG REVIZORA

Br. Dokumenta: 22.28.1-2013-08

IZVEŠTAJ REVIZIJE
O FINANSIJSKIM IZVEŠTAJIMA OPŠTINE PODUJEVO
ZA GODINU ZAVRŠENU SA 31 DECEMBROM 2013 GODINE

Priština, Jun 2014

Kancelarija generalnog revizora obavlja revizije regularnosti i performanse. Generalni revizor, Lage Olofsson, upravlja KGR-om koja ima oko 145 zaposlenih. Generalni revizor i KGR su nezavisni u svom radu, i svake godine sertifikuju oko 90 godišnjih finansijskih izveštaja, uz istovremeno obavljanje i drugih vrsta revizije.

Naša misija je doprinos pravilnom finansijskom upravljanju u javnoj upravi. Mi izvršavamo kvalitetne revizije u skladu sa Međunarodno priznatim standardima revizije u javnom sektoru i najboljim evropskim praksama. Istovremeno ugrađujemo poverenje o pravilnoj potrošnji javnog novca. Mi ćemo igrati aktivnu ulogu na obezbeđivanju interesa poreskih platiša i ostalih zainteresovanih stranaka u povećanje javne odgovornosti.

Izveštaji, sačinjeni od Kancelarija generalnog revizora, direktno promovišu odgovornost i polaganje računa, jer isti pružaju dobru osnovu za držanje odgovornim menadžera svake budžetne organizacije.

Generalni Revizor je odlučio u vezi sa mišljenjem revizije i izveštajem o godišnjim finansijskim izveštajima Opštine Podujevo uz konsultaciju sa pomoćnikom Generalnog revizora Ćerkin Morina, koji je nadgledao reviziju,.

Izveštaj i dato mišljenje su rezultat revizije, izvedene pod vodstvom direktora revizije Florima Beqirija, uz podršku rukovodioca tima Lavdim Maxhuni i članova: Elvir Krasniqi, Qendresa Sogojeva i Shpresa Zenelaj.

TABELA SADRŽAJA

Opšti sažetak.....	4
1 Delokrug revizije i metodologija	7
2 Godišnji finansijski izveštaji i ostale obaveze prema spoljnom izveštavanju	8
3 Preporuke iz prethodne godine	11
4 Finansijsko upravljanje i kontrola.....	12
Dodatak I: Objašnjenja različitih mišljenja revizije KGR.....	24
Dodatak II: Preporuke iz prethodne godine	27

Opšti sažetak

Uvod

Ovaj izveštaj rezimira glavna pitanja koja proizilaze iz naše revizije godišnjih finansijskih izveštaja Opštine Podujevo za 2013 godinu i određuje dato mišljenje Generalnog Revizora. Zahvaljujem se Gradonačelniku i njegovom timu na njihovoj pomoći u toku procesa revizije.

Pregled Godišnjih Finansijskih Izveštaja za 2013 godinu je preduzet u skladu sa priznatim Međunarodnim Standardima Revizije na Javnom Sektoru. Naše pristup je obuhvatio testiranja i procedure o kojima smo mislili da su nužne za formiranje mišljenja u vezi sa Godišnjim Finansijskim Izveštajima. Preduzet pristup je predstavljen i u Memorandumu Planiranja Revizije, od 22.10.2013.

Naša revizija je bila fokusirana na:

- Usklađenost sa okvirom izveštavanja i značajne rizike po Godišnje Finansijske Izveštaje istaknute u Memorandumu Planiranja Revizije;
- Odgovoru na naše preporuke iz 2012, i ranijih godina; i
- Finansijskom Upravljanju i Unutrašnjoj Kontroli Opštine (uključujući upravljanje i izvršenje budžeta i unutrašnju reviziju)

Nivo obavljenog rada od Kancelarije Generalnog Revizora na obavljanju revizije za 2013 godinu, neposredno održava kvalitet unutrašnje kontrole, koja je primenjena od strane menadžmenta.

Mišljenje

Dodatak I objašnjava razna mišljenja, koje primenjuje Kancelarija Generalnog Revizora.

Mišljenje Generalnog Revizora je:

Prema našem mišljenju Finansijski izveštaji *pružaju pravilnu i istinitu sliku sa svih materijalnih gledišta.*

Kao *Isticanje pitanja* Registar Fiksni Imovina još uvek nije potpun i tačan zato što su identifikovani putevi i kanalizacione mreže u iznosu od 416,407€, koji nisu registrovani u registru računovodstva i nisu predstavljeni u GFI. Takođe, opština je obavila pogrešnu klasifikaciju troškova gde je iz kategorije kapitalnih investicija platila za robe i usluge u vrednosti od 88,104€. Registar fiksnih imovina i pogrešna ekonomska klasifikacija nema uticaja na bilo koju od dva Godišnja Finansijska Izveštaja (Primanja i Isplate u Gotovom Novcu” i “ Upoređenje budžeta sa Sadašnjim Iznosima”), u skladu sa MSRJS na osnovu računovodstva gotovog novca.

(MSVIR 200: Ne-modifikovano Mišljenje sa Isticanjem Pitanja).

Opšti zaključak

Obzirom na detalje iznete u svakom delu ovog izveštaja, naš je opšti zaključak da je:

Opštinski menadžment je dizajnirao zadovoljavajući sistem unutrašnje revizije, ali sistem se treba stalno nadgledati da bismo se obezbedili da kontrole aktivno deluju. Mi, u nastavku ovog izveštaja, predstavljamo oblasti u kojima su uočene slabosti koje moraju biti u fokusu budućih poboljšanja:

- Godišnji finansijski izveštaji su sa izuzetkom nepotpunog prikazivanja imovine i loše klasifikacije troškova (gde su iz kategorije kapitalnih investicija izvršene isplate za robu i usluge) su pripremljeni u skladu sa FP br. 03/2013
- Što se tiče preporuka iz 2012 i ranijih godina, iako su preduzete određene radnje na njihovom adresiranju, one ipak nisu potpuno adresirane. To je rezultiralo slabim kontrolama, obezvređivanjem novca, sa stalnim potencijalnim finansijskim gubicima;
- JUR je samo delimično ostvario njen radni plan, dok u fokusu njenog rada je bio i pregled aktivnosti prošlih godina 2011 i 2012.
- Iako smo mi uspeli da dobijemo sigurnost od efektivnih kontrola menadžmenta u nekoliko oblasti izveštaja, naša procena za Finansijsko Upravljanje i Kontrolu, je stavio na uvid da u nekim važnim oblastima aktivnosti/delovanja postoje značajne slabosti. To se posebno dogodilo kod nabavke gde su potpisani ugovori sa ne odgovornim EO, bilo je loših klasifikacija troškova po ekonomskim kategorijama,

onda slabo upravljanje opštinskim imovinama koje su date pod zakup. Opština nije takođe uspela da formira jedan završni registar imovina koju ima u posedu.

Glavne preporuke Generalnog Revizora za Gradonačelnicu su kao u nastavku:

Da obezbedi da se u procesu izrade Godišnjih Finansijskih Izveštaja za 2014 godinu formalno uključuje i pregled od strane menadžmenta nacrt izveštaja sa posebnim fokusom u oblastima registrovanja svih imovina u registru računovodstva i adekvatnoj klasifikaciji troškova prema ekonomskim kategorijama i da se iste pravilno predstavljaju u finansijskim izveštajima;

Da obezbedi da će se preporuke koje su date u prethodnim godinama tretirati prema njihovoj važnosti i prioritetu od strane svih menadžera koji su odgovorni za sve odgovorne menadžere za dotična područja u kojima su identifikovani nedostaci;

Da obezbedi da će se voditi široke diskusije i uspostavi tesnu saradnju sa Unutrašnjom revizijom, uz fokusiranje da prioritet oblasti pregleda budu oblasti sa visokim stepenom rizika;

Da pojača kontrolu u procesu nabavke, poštujući postavljene kriterije tenderskog dosijea kako se ne bi nagradili neodgovorni ponuđači; i

Nastaviti sa procesom registrovanja svih imovina i da se izradi jedan konačni imovinski registar koji će se zatim redovno osvežiti novim podacima, nastalim u toku godine.

Odgovor od Menadžmenta- revizija za 2013

Menadžment se složio sa svim nalazima revizije i obavezao se da će adresirati naše preporuke.

1 Delokrug revizije i metodologija

Odgovornost je Opštine da pripremi Godišnje Finansijske Izveštaje (GFI) prema Međunarodnim Standardima Računovodstva na Javnom Sektoru (MSRJS) o “Finansijskom Izveštavanju na osnovu Računovodstva Gotovog Novca”. Kancelarija Generalnog Revizora (KGR) je odgovorna za obavljanje revizije regularnosti koja uključuje ispitivanje i procenu godišnjih finansijskih izveštaja i drugih finansijskih podataka kao i davanje mišljenja:

- Da li GFI pružaju pravilnu i istinitu sliku računa i finansijskih pitanja za period revizije;
- Da li su finansijski podaci, sistemi i transakcije u skladu sa važećim zakonima i uredbama;
- O prikladnosti funkcija unutrašnje kontrole i unutrašnje revizije; i
- O svim drugim pitanjima koja proizilaze ili se tiču revizije.

Mi smo razmotrili meru do koje možemo da se oslonimo na kontrole upravljanja tokom određivanja detaljnog testiranja, koje su neophodne radi osiguranja prikladnog nivoa dokaza za podršku mišljenja Generalnog Revizora i fokus naše revizije usklađenosti.

Donje sekcije pružaju jedan detaljniji sažetak naših nalaza revizije sa naglaskom na zapažanja i preporuke na svakoj oblasti pregleda.

U vezi sa potpunosti, mi smo uključili identifikovana pitanja tokom predrevizije tamo gde je to bilo relevantno. Naši nalazi su identifikovani kao:

Visokog prioriteta – Pitanja koja mogu rezultirati na materijalne slabosti u unutrašnjoj kontroli i gde preduzeta akcija će pružiti mogućnost za poboljšanje efikasnosti i efektivnosti unutrašnjih kontrola; i

Srednjeg prioriteta - Pitanja koja ne mogu rezultirati na materijalne slabosti, ali gde će preduzeta akcija pružiti mogućnost za poboljšanje efikasnosti i efektivnosti unutrašnjih kontrola.

Naše procedure su uključile jedan pregled unutrašnjih kontrola i sistema računovodstva, kao i procedure samo u onoj meri koje se smatraju potrebnim za efikasno izvršenje revizije. Nalazi revizije ne treba da se smatraju kao da predstavljaju jednu sveobuhvatnu izjavu svih slabosti koje postoje, ili svih poboljšanja koje mogu da se izvrše na sistemima i procedurama koje su funkcionisale. Nalazi koji se smatraju niskog prioriteta će se odvojeno izveštavati finansijskog osoblja.

2 Godišnji finansijski izveštaji i ostale obaveze prema spoljnom izveštavanju

Opšti zaključak

Naš pregled GFI uzima u obzir usklađenost sa okvirom izveštavanja kao i kvalitet i tačnost informacija registriranih na finansijskim izveštajima. Mi takođe uzimamo u obzir datu izjavu od strane Glavnog Administrativnog Službenika (GAS) i Glavnog Finansijskog Službenika (GFS), kada se nacrt GFI dostavljaju Vladi.

Izjava u vezi sa prikazivanjem GFI uključuje izvestan broj tvrdnji što se tiče usaglašenosti sa okvirom izveštavanja i kvalitetom informacija u okviru godišnjih finansijskih izveštaja. Neke izjave imaju za cilj da pružaju sigurnost za Vladu da sve relevantne informacije su pružene radi osiguranja da može se preduzeti jedna sveobuhvatna revizija.

2.1 Mišljenje revizije

Ne-modifikovano mišljenje¹ sa isticanjem pitanja.

Prema našem mišljenju Finansijski izveštaji *pružaju pravilnu i istinitu sliku sa svih materijalnih gledišta.*

Kao *Isticanje pitanja* Registar Fiksni Imovina još uvek nije potpun i tačan zato što su identifikovani putevi i kanalizacione mreže u iznosu od 416,407€, koji nisu registrovani u registru računovodstva i nisu predstavljeni u GFI. Takođe, opština je obavila pogrešnu klasifikaciju troškova gde je iz kategorije kapitalnih investicija platila za robe i usluge u vrednosti od 88,104€. Registar fiksnih imovina i pogrešna ekonomska klasifikacija nema uticaja na bilo koji od dva Godišnja Finansijska Izveštaja (Primanja i Isplate u Gotovom Novcu” i “ Upoređenje budžeta sa Sadašnjim Iznosima”), u skladu sa MSRJS na osnovu računovodstva gotovog novca.

(MSVIR 200: Ne-modifikovano Mišljenje sa Isticanjem Pitanja).

¹ Termin „ne-modifikovano mišljenje” je ekvivalentan sa terminom „ ne-kvalifikovano mišljenje” koji je korišćen u prethodnoj verziji Godišnjeg Izveštaja. Nova terminologija je u skladu sa novim standardima INTOSAI (SNISA 200). Za dalje pogledajte Dodatak I.

2.2 Značajni rizici u godišnjim finansijskim izveštajima

Opis

U našem Memorandumu planiranja revizije, od 22. 10. 2013. godine, identifikovali smo jedan značajni rizik koji se odnosi na registriranju zaliha.

Rizik materijalnih nedostataka koji smo identifikovali u vezi ne registriranjem zaliha se nije desio, jer je Opština blagovremeno preduzela adekvatne korake i pomenute zalihe pravilno predstavila u GFI.

2.3 Usklađenost sa zahtevima izveštavanja u GFI

Opis

Godišnji finansijski izveštaji treba da budu u skladu sa predviđenim okvirom izveštavanja. Mi smo uzeli u obzir:

- Usklađenost sa FP br. 03/2013;
- Zahteve Zakona o Upravljanju Javnih Finansijsa i Odgovornosti br. 03/L-048;
- GFI su predati unutar vremenskog roka;
- GFI su potpisani od strane GAS i GFS;
- GFI su pripremljeni na Albanskom i Srpskom jeziku;
- GFI su predati u fizičkoj i elektronskoj kopiji; i
- Opština je tokom 2013 godine predala Skupštini Opštine redovne tromesečne izveštaje i jednu kopiju kod MF tokom 2013 godine.

Početni GFI su sadržali nekoliko grešaka i nedostatke informacija. Nakon naših sugestija Opština Podujevo je korigovala GFI, te ih ponovo dostavila pri KGR. Osim nedostatka celovitog predavljanja imovine i loše klasifikacije pojedinih troškova, završni GFI su pripremljeni u skladu sa Pravilom Trezora, br. 03/2013.

Pitanje 1 – Proces izrade Izveštaja – Prioritet visok

Nalaz	Kod Beleške 30 - Sažetak ne finansijske kapitalne imovine, predstavljena imovina iznad 1,000€, predstavljena u GFI, iznosi neto vrednost od 60,911,048€. Mi smo identifikovali da opština tokom 2013 godine nije registrovala u registru računovodstva imovine i nije predstavila u GFI puteve i kanalizacione mreže u iznosu od 416,407€. Ovaj iznos nije uključen u ukupnoj vrednosti gore pomenutih imovina. Opština je takođe obavila lošu klasifikaciju troškova, jer je iz i kategorije kapitalnih investicija isplatila iznos od 88,104€ za robe i usluge.
Rizik	Nepotpuno prikazivanje imovine kojom poseduje opština povećava rizik da se pogrešno shvati finansijsko stanje kao i loše predstavljanje imovina u GFI. Loša klasifikacija troškova takođe utiče na to da se potcenjuju troškovi kapitalne investicija a i da se precenjuju robe i usluge.
Preporuka 1	Gradonačelnik treba obezbediti da plan izrade računa za 2014 godinu formalno adresira sve zahteve za usklađivanje sa GFI, uključujući i nedostatak gore navedenih informacija.

2.4 Usklađenost sa ostalim zahtevima spoljnog izveštavanja

Opis

Osim izrade GFI, od Opštine se zahteva adresiranje sledećih obaveza spoljnog izveštavanja:

- Budžetske zahteve za finansiranje kapitalnih projekata;
- Blagovremene tromesečne i devetomesečne finansijske izveštaje;
- Izveštaj samo-ocenjivanja, prema Pravilima FUK.
- Nacrt i konačni plan nabavke, u predviđenom roku;
- Plan delovanja za adresiranja preporuka; i
- Izveštaji o dugovima;

Preporuke

Mi nemamo preporuka u ovoj oblasti.

3 Preporuke iz prethodne godine

Opšti zaključak

Menadžment opštine je tretirao preporuke koje su date prethodne godine i mi cenimo preduzimanje tih radnji. Međutim, sve date preporuke nisu adresirane. To ostaje i dalje izazov.

Opis

Naš izveštaj revizije GFI za 2012 godinu je rezultirao sa 15 preporuka. Menadžment opštine je pripremio jedan plan delovanja uz obavezivanje za njihovo potpuno adresiranje.

Na kraju naše revizije, uočili smo da su samo pet preporuka su adresirane u celosti, dok su pet njih delimično adresirane ili su u toku adresiranja i preostalih pet preporuka nisu uopšte adresirane. Potpuniji opis preporuka i način njihovog adresiranja, vidite Dodatak II na kraju ovog Izveštaja.

Pitanje 2 - Adresiranje preporuka iz prethodne godine –Prioritet srednji

Nalaz	Naš izveštaj revizije GFI za 2012 godinu je rezultirao sa petnaest glavnih preporuka. Menadžment opštine nije uspeo adresirati sve preporuke, iako se vidi da je više od polovine njih tretirano.
Rizik	Kašnjenje u adresiranju preporuka vodi do rizika da raniji nedostaci i slabosti i dalje budu prisutni, uz kašnjenje u ključnim kontrolama koje se nadovezuju sa određenim preporukama.
Preporuka 2	Gradonačelnik treba da obezbedi da će pregledani plan delovanja odrediti tačan vremenski rok za adresiranje preporuka, sa identifikovanim odgovornim članovima osoblja, sa početnim fokusom na one od najveće važnosti. Implementacija ovog plana se treba pregledati od strane Gradonačelnika na mesečnoj osnovi.

4 Finansijsko upravljanje i kontrola

4.1 Opšti zaključak

Naš pristup revizije je fokusiran na razumevanju i proceni preduzetih delovanja od strane menadžmenta za osiguranje finansijskog upravljanja i efektivne kontrole i rezultate od ovih akcija. Za pojedinačne finansijske sisteme mi zahtevamo da identifikujemo nivo na kojem deluju sadašnje kontrole. Mi smatramo da su kontrole dizajnirane dobro, sprovode se prema planu i funkcionišu na efektivan način. To zahteva jednu procenu struktura, procesa i linija odgovornosti prikazanih od strane menadžmenta, uključujući i preduzetu ulogu od strane Unutrašnje Revizije i Komiteta Revizije.

Mi smo takođe uzeli u obzir samo-ocenjivanje Opštine obavljeno u okviru FUK, koji se tiče samo-ocenjivanja UKJF.

Mi smo pronašli da se kontrole nad prihodima ne sprovode na efektivan način, kontrole nad većim brojem oblasti troškova zahtevaju dalje poboljšanje u cilju sprečavanja da opština ima finansijske gubitke. Glavne oblasti u kojima je potrebno više poboljšanja su Prihodi, Nabavka, Prihodi i Upravljanje imovinom.

4.2 Dobro upravljanje

Opis

Menadžment je primenio brojne unutrašnje kontrole da bi obezbedilo pravilno funkcionisanje finansijskih sistema. Važno je da iste obuhvataju adekvatno izveštavanje kod menadžmenta kako bi se omogućio blagovremeni i efektivni odgovor na identifikovane operativne probleme.

Pitanje 3 – Izveštavanja kod višeg menadžmenta - Prioritet visok

Nalaz	Pregled koji smo mi obavili kontrolama upravljanja koje su primenjene u glavnom finansijskom sistemu opštine je istakao ne-redovno izveštavanje. Oblik izveštavanja koji se obavlja kod Gradonačelnika se vrši prema potrebi i nema pismenog izveštavanja od strane dotičnih direktora o njihovim poslovima i aktivnostima. Mi se nismo oslonili na funkcionisanje kontrola višeg nivoa kod nekoliko ekonomskih kategorija kao što su prihodi, kapitalne investicije robe i usluge.
Rizik	Slab kvalitet finansijskog izveštavanja smanjuje sposobnost menadžmenta za efektivno upravljanje i vođenje opštinskih aktivnosti, za blagovremeno reagovanje na finansijske izazove, kao i primenu efektivne budžetske kontrole.
Preporuka 3	Gradonačelnik treba sprovesti jedan pregled aktivnosti da bi odredio format finansijskog izveštavanja za viši menadžment što je uostalom i zahtev za efektivno rukovođenje poslovima. To bi se podržalo od strane jedne menadžerske strukture u kojoj je viši menadžment obavešten o kontrolnim slabostima i aktivno deluje na njihovom upravljanju.

4.3 Planiranje i izvršenje budžeta

Opis

Mi smo razmotrili izvore budžetskih fondova, trošenje fondova prema ekonomskim kategorijama i inkasirane prihode, koje su prikazane u donjim tabelama:

Tabela 1. Izvori budžetskih fondova – izvršenje u odnosu na budžet (€)

Opis	Početni budžet	konačni budžet ²	2013 Potrošnja	2012 Potrošnja	2011 Potrošnja
Izvori fondova:	16,521,350	17,395,938	16,666,356	16,574,837	15,909,039
Vladin grant -Budžet	15,171,350	15,371,350	15,268,355	15,261,145	14,681,146
Preneti iz prethodne godine ³		273,447	273,407	241,008	326,875
Sopstveni prihodi ⁴	1,350,000	1,350,000	816,334	908,441	768,933
Domaće donacije		78,985		604	7,000
Spoljne donacije		322,156	308,260	163,639	125,085

Završni budžet je u odnosu na početni budžet bio veći za 874,588€. Ovo povećanje je rezultat domaćih i stranih donacija u iznosu od 401,141€, prenetih prihoda iz prethodne godine u iznosu od 273,447€, kao i odlukom vlade opštini je dodeljen iznos od 200,000€ za kapitalne investicije.

Opština je tokom 2013 godine izvršila 93% završnog budžeta ili 16,666,354€. Izvršenje budžeta 2012 godine je bilo oko 95% i može zaključiti da je Opština imala veoma efikasno korišćenje budžetskih fondova.

² Završni budžet – odobren od Skupštine i stalno usklađen od Ministarstva Finansija

³ Sopstveni prihodi opština, ne potrošeni u prethodnoj i preneti u tekućoj godini.

⁴ Planirani i prikupljeni prihodi u 2013 godini, korišćeni za finansiranje sopstvenog budžeta.

Tabela 2. Trošenje fondova prema ekonomskim kategorijama - izvršenje u odnosu na budžet (€)

Opis	Početni budžet	Konačni budžet	2013 Izvršenje	2012 Izvršenje	2011 Izvršenje
Trošenje fondova prema privrednim kategorijama	16,521,350	17,395,938	16,666,356	16,574,837	15,909,039
Plate i dnevnice	9,051,828	9,112,554	9,003,807	9,005,424	8,679,102
Roba i usluge	1,097,812	1,171,953	1,044,555	1,014,569	933,568
Komunalije	305,000	305,000	303,122	283,575	291,759
Subvencije i transferi	325,000	385,000	349,065	144,316	123,949
Kapitalne investicije	5,741,710	6,421,431	5,965,807	6,126,953	5,880,661

Objašnjenja o promenama u budžetskim kategorijama data su u nastavku:

- Povećanje budžeta kod kapitalnih investicija je jednim delom od prenetih prihoda iz prethodne godine u iznosu od 133,270€, od donatora u iznosu od 346,450€, i odlukom vlade kojom je Opštini dodeljen iznos od 200,000€ za kapitalne investicije. Budžet je u ovoj kategoriji izvršen 92%;
- Budžet za robu i usluge bio uvećan za 74,141€, usled prenošenja prihoda iz spoljnih donacija. Budžet u ovoj kategoriji je takođe izvršen 90%.
- Povećanje budžeta u kategoriji subvencija se desilo zbog prenošenja sopstvenih prihoda u iznosu od 60,000€.

Kao neposredni rezultat neizvršenja budžeta, sopstveni prihodi se nijedne godine ne potrošene, obzirom da su sopstveni prihodi poslednji finansijski izvor koji se koristi. Iznos prenetih prihoda u 2014 godini je preko 188 hiljada evra.

Tabela 3. Sopstveni opštinski prihodi, budžetirani i prikupljeni u 2013. god (u evrima)

Opis	Početni budžet	Konačni budžet	2013 Primanja	2012 Primanja	2011 Primanja
Sopstveni prihodi	1,350,000	1,350,000	1,005,192	1,137,364	1,043,575

Početni budžet sopstvenih prihoda nije prikazao primanja iz prethodne godine, niti druge relevantne faktore. Iz tabele se vidi da je realizacija prihoda bila 74%. Planirani prihodi, u odnosu na prethodnu godinu su bili niži za 13%, dok u odnosu na 2011 godinu 4% niži.

Spiskovi opštinskih dužnika prelaze 8.7 miliona evra što predstavlja značajan iznos za Opštinu, a stanje računa potraživanja je u stalnom rastu. Menadžment opštine treba analizirati razloge opadanja prikupljenih prihoda u poslednje dve godine.

Pitanje 4 - Planiranje i izvršenje Budžeta – Prioritet visok

Nalaz	Opština nije planirala prihode prema specifičnim kategorijama, zbog čega i nismo bili u mogućnosti proveriti prihode prema kategorijama i shodno tome i progres u odnosu na planirano. Opština je na opštem nivou planirala ostvariti 1,350,000€, ali je realizovala inkasiranje samo 1,005,192€ ili oko 74% planiranog.
Rizik	Nedostatak detaljnog planiranja prihoda smanjuje mogućnost nadgledanja postignutog napretka u odnosu na plan i otežava odlučivanje menadžmenta za finansiranje projekata iz sopstvenih izvora.
Preporuka 4	Gradonačelnik treba obezbediti održivo planiranje prihoda, u čemu bi kao polazna tačka mogao služiti trend prikupljanja prihoda u poslednje dve godine, uz korišćenje i drugih relevantnih informacija.

4.4 Prihodi (uključujući sopstvene prihode)

Opis

Opština je uspostavila neke kontrole nad prihodima, međutim i dalje ima potrebe poboljšanja istih, naročito u pravcu donošenja i sprovođenja adekvatnih politika i mehanizama u prikupljanju starih dugova iz poreza na imovine, zakupnine i starih dugova iz prethodnih godina.

Prihodi koji su prikupljeni tokom 2013 godine od strane opštine su ukupno bili 1,005,192€. Izvor ovih prihoda su iz poreza na imovinu, građevinskih dozvola, administrativnih taksi, itd.

Pitanje 5 - Slaba realizacija sopstvenih prihoda- Prioritet visok

Nalaz Prema podacima softvera za porez na imovinu, Opština je za 2013 godinu fakturisala 16,830 poreskih obveznika za iznosom od 616,734€, dok je inkasirala 348,938€ ili 57%. Mi smo testirali 15 uzoraka ukupne vrednosti od 47,602€ od kojih je nenaplaćeno samo 23,126€. Dugovi iz prethodnih godina su dostigli iznos od 5,099,044€, od 4,482,310€ koliko ih je bilo pre godinu dana.

Opština je od ukupno ugovorenih iznosa od 112,927€ za imovine izdate pod zakup, tokom 2013 godine je inkasirala samo 38,561€ ili 1/3 zakupnine. Mi smo testirali 6 uzoraka izdavanja opštinske imovine pod zakup u iznosu od 8,548€ i uočili da ti korisnici nisu uopšte platili zakupnine. Opština nije preduzela nikakve mere da ih primorava na podmirivanje obaveze zakupa, dok je njihov ukupni dug dostigao iznos od 53,629€. Ukupan iznos dugovanja za nepodmirene obaveze zakupnina na kraju 2013 godine iznosi 590,272€.

U opštini, deluje ukupno 3,473 biznisa. Opština je u ime takse na firmu za 2013 godinu prikupila iznos od 75,095€, od ukupnog iznosa od 261,346€, ili samo oko 29% obaveza. Mi smo testirali sedam uzoraka u ukupnom iznosu od 14,797€, i četiri slučajeva nisu uopšte platili obaveze prema Opštini. Godinama nagomilani dug iznosi 3,043,900€.

Rizik Nagomilani/ne-inkasirani dugovi su ekvivalentni sa polovinom godišnjeg opštinskog budžeta za 2013 godinu. To ukazuje na slabe politike inkasiranja koje rizikuju maksimalno prikupljanje prihoda i realizaciju utvrđenih opštinskih ciljeva. S druge strane smanjuju mogućnost realizacije potencijalnih projekata samo-finansiranjem.

Preporuka 5 Gradonačelnik treba obaviti sistematski pregled kako bi odredio prepreke u pravcu povećanja sadašnje stope inkasiranja prihoda i smanjenje starih dugova, te identifikovati mogućnosti poboljšanja stanja. Trebaju se uzimati reference drugih sličnih opština kako bi se odredilo da li bi se efikasne prakse drugih opština mogle primeniti.

4.5 Troškovi

4.5.1 Nabavka

Opis

Iako je Opština uspostavila formalne kontrole nad troškovima, iz naših testiranja je rezultiralo da te kontrole ne operišu adekvatno i nisu na potrebnom nivou. Klasifikacija po neadekvatnim ekonomskim kodovima, nagrađivanje neodgovornih ponuđača, su samo nekoliko primera koji opisuju slabosti kontrola.

Procesirani troškovi kroz procedure nabavke za 2013 godinu iznose 4.160.643€, dok je potrošeno 6,954,339€.

Analizirali smo da li su projekti kapitalnih investicija bili obuhvaćeni PJI i u srednjoročnom okviru troškova. Takođe smo analizirali eventualne izmene planiranih projekata za realizaciju u toku godine, te može se reći da nema neko pitanje za pokretanje u izveštaju.

Pitanje 6 – Nepoštovanje kriterija postavljenih u tenderskom dosijeu– Prioritet visok

Nalaz Kod ugovora “Asfaltiranje puta Tërnavë - Haljabak” u iznosu od 130,825€, kriterij tenderskog dosijea je bio da EO priloži spisak radnika, potpisan i overen od Poreska Administracija Kosova (PAK) za 2013 godinu, ali EO koji je dobitnik tendera, nije priložio taj dokaz.

Kod ugovora “Asfaltiranje gradskih puteva” u iznosu od 866,068€, određeni kriterij tenderskog dosijea je bio da EO priloži potvrdu poreza na imovinu za 2013 godinu, ali ta potvrda EO nije glasila na ime vlasnika i ne ispunjava kriterije tenderskog dosijea. Isto tako, dobitna kompanija ugovora je sklopila pod-ugovor za snabdevanje asfaltom u količini 71% vrednosti ugovora, dok prema Zakonom za Javne Nabavke (ZJN) najveći dozvoljeni iznos za sklapanje pod-ugovora je 40% ugovorene vrednosti.

Rizik Nisu sprovedeni administrativni zahtevi nabavke. Neuspeh sprovođenja procedura nabavke i prpratnih uputstava, može rezultirati odabirom neodgovornih ponuđača. Uz to, postoji i dalji rizik da je postignuta slaba vrednost novca koji je potrošen u takvim ugovorima.

Preporuka 6 Gradonačelnik treba preispitati zašto u tim slučajevima nisu primenjeni zahtevi nabavke i jačati dodatne kontrole da se ne bi ponovile slične situacije i preduzeti administrativne mere prema potrebi.

Pitanje 7 –Klasifikacija troškova po neadekvatnim ekonomskim kategorijama–Prioritet visok

Nalaz Mi smo uočili da je Opština u šest slučajeva izvršila klasifikaciju troškova po pogrešnim kodovima, gde je iz ekonomske kategorije kapitalnih investicija izvršila isplatu za robu i usluge u iznosu od 88,104€;

Rizik Trošenje novca iz kategorije kapitalnih investicija, za plaćanje roba i usluga, negativno utiče na izjavljivanju troškova koje se odražavaju i u GFI.

Preporuka 7 Gradonačelnik treba obezbediti uspostavljanje kontrolnog sistema u ovoj oblasti kako bi se isplate izvršile u skladu sa odobrenim budžetom i prema namenskim izdvajanjima.

4.5.2 Nadoknade (plate i dnevnice)

Opis

Plate i dnevnice se isplaćuju preko centralizovanog sistema (payrol). Kontrole koje operišu na lokalnom nivou odnosno opštinske kontrole, odnose se na: a) mesečnu kontrolu plata, kroz potpisivanje platnih spiskova od radnika, b) proveru mogućih izmena koje se mogu pojaviti u obrascima, c) preispitivanje budžeta za tu kategoriju i obračunavanje sa Trezorom.

U ovoj kategoriji smo testirali 56 uzoraka i upoređivali usklađenost sa platnim spiskovima Generalnog platnog sistema payrola u MJA. Takođe smo analizirali da li su pozicije službenika i njihovi koeficijenti u skladu sa formom payrola sistema i platnog spiska. Naši testovi u ovoj kategoriji nisu identifikovali neko pitanje za izveštavanje.

Preporuka

Nemamo preporuku za ovu oblast.

4.5.3 Subvencije i transferi

Opis

Planirani budžet za subvencije i transfere je iznosio 174,440€, dok ukupno je realizovano 349,065€. Za testiranje smo uzeli ukupno 15 uzoraka u ukupnom iznosu 195,050€.

Našim testiranjima nismo identifikovali neku značajniju nepravilnost za izveštavanje.

Preporuka

Mi nemamo preporuku u ovoj oblasti.

4.6 Imovina i obaveze

4.6.1 Kapitalna i ne-kapitalna imovina

Opis

Neto vrednost imovine iz knjigovodstvenog registra za 2012 godinu je bio 52,175,366€, dok u 2013 godini je bio 60,911,048€. Povećanje vrednosti imovine je rezultiralo registrovanjem zemljišta koje su u vlasništvu opštine. Kao što se vidi, Opština je nastavila sa procesom registracije imovine, i napravila je dobar napredak tokom 2013 godine, ali do kompletiranja konačnog imovinskog registra ima puno posla.

Pitanje 8 – Nedostatak potpunog i tačnog imovinskog registra - Prioritet visok

Nalaz	Imovinski registar Opštine Podujevo nije celovit, niti tačan, jer smo u toku revizije nailazili na imovine ukupne vrednosti 416,407€ koje su kupljene u toku 2013 godine, dok nisu uopšte registrovane u imovinskom registru. Opština je formirala komisiju za inventarizaciju koja je 20.1.2014 godine podnela izveštaj. Takođe tokom revizije imovine u vrednosti ispod 1,000€, uočili smo da nije vođena elektronska evidencija, zbog čega se nije mogla ustanoviti tačna vrednost te imovine u opštinskom posedu.
Rizik	Netačno i ne-celovito registrovanje opštinske imovine i ne ažuriranje imovinskog registara povećava rizik potcenjivanja/precenjivanja njene vrednosti kao i njeno nepravilno izveštavanje u GFI. Takođe nedostatak elektronskih evidencija imovine u vrednosti ispod 1,000€ povećava rizik gubitka ili otuđivanja imovine.
Preporuka 8	Gradonačelnik treba obezbediti da će se proces registracije opštinske imovine nastaviti, uz posebno fokusiranje na registrovanje skoro kupljene imovine i vođenja evidencije imovine u vrednosti ispod 1,000€.

4.6.2 Tretiranje potraživanja

Opis

Potraživanja su iznosi koji se očekuju da se prikupe od strane Opštine. One se uglavnom odnose na porez na imovinu, taksu na biznis i na zakupnine.

Pitanje 9 - Slaba naplata poreza na Imovinu, Takse na firmu i Zakupnina – Prioritet Visok

Nalaz	Ukupni iznos potraživanja, predstavljenih u GFI Opštine, iznosi 8,733,266€. Mi smo uočili da se iznos potraživanja povećao iz godine u godini. Porez na imovinu se u 2013 godini povećao za 616,734€ u odnosu na 2012 godinu, zatim i taksa na firmu je povećana za 172,673€, dok su prihodi od kirije su povećani za 74,115€.
Rizik	Nedostatak jedne jasne strategije Menadžmenta za adekvatno tretiranje tih potraživanja, povećava rizik da dugovi zastarevaju, da se pretvore u loše dugove i tako postaju ne naplativi.
Preporuka 9	Gradonačelnik treba sačiniti plan delovanja sa jasnim uputstvima za prikupljanje prihoda. Taj plan treba da sadrži prioritete, klasifikaciju dugova prema njihovoj starosti, rokove za preduzimanje koraka i razloge ne izmirenja. Potrebno je primeniti niz metoda za inkasiranje, ne izuzimajući i zakonska sredstva. Realizacija tog plana treba da se prati na mesečnoj osnovi.

4.6.3 Tretiranje dugova

Opis

Pregleda neizmirenih obaveze prema dobavljačima je na kraju 2013 godine iznosio 369,499€. Od njih 157,915€ pripadaju kategoriji roba i usluga i 211,584€ kapitalnim investicijama. Te obaveze su prenete za isplatu u 2014 godini. Razlog ne isplaćivanja tih obaveza u nekoliko ispitanih slučajeva, jeste nedostatak sredstava dok za druge slučajeve razlog je što su računi prispeli krajem decembra 2013 godine.

U odnosu na 2012 godinu, kada su neizmirene obaveze iznosile 280,260€, u 2013 godini se primećuje njihovo povećanje za 31%.

Opština Podujevo je među 10 opština sa najviše neizmirenih obaveza. Menadžment opštine treba znatno popraviti upravljanje obavezama da bi se izbegle potencijalne sudske procedure.

4.7 Sistem unutrašnje revizije

Opis

JUR je za 2013 godinu planirala izvršiti šest revizija, dok je uspela izvršiti samo tri revizije prema planu i jednu reviziju na zahtev Gradonačelnika, koje su pokrивale 2011 i 2012 godinu. Revizije su izvršene u oblastima: Upravljanja imovinom, subvencija, javne nabavke i upravljanja sitnog novca u Odeljenju obrazovanja i Odeljenju socijalne zaštite. Kvalitet izveštaja i doprinosi JUR za 2013 godinu su bili veoma ograničeni da bi opštinskom menadžmentu dali potpuni pregled nivoa unutrašnjih kontrola u Opštini.

Komitet za reviziju je održao četiri sastanka tokom protekle godine. Mi smo pregledali zapisnike sa tih sastanaka i nismo primetili da je bilo raspravo o preporukama datih od strane GR.

Pitanje 10 - Nedovoljan rad JUR i ne adresiranje preporuka te Jedinice – Prioritet visok

Nalaz

Mi smo u toku revizije uočili da je opštinski menadžment, delimično adresirao preporuke koje su date od strane JUR.

JUR je samo delimično ostvario njen radni plan, dok u fokusu njenog rada je bio i pregled aktivnosti prošlih godina, (2011 i 2012 godine).

Rizik

Nedostatak sposobnosti menadžmenta da adresira preporuke JUR smanjuje značaj i ulogu unutrašnje revizije čime se loše utiče na efikasnost rada JUR. S druge strane, praćenje pitanja iz prošlih godina od strane unutrašnje revizije i dodaje ograničenu vrednost popravljajući stanja finansijske i radne performanse, niti pomaže poboljšanju aktuelnih kontrola Opštine.

Preporuka 10

Gradonačelnik treba voditi široke diskusije i uspostavi tesnu saradnju sa Unutrašnjom revizijom, uz fokusiranje da prioritet oblasti pregleda budu oblasti sa visokim stepenom rizika, uz delokrug ocenjivanja kontrola i radnih aktivnosti za 2014 godinu. Preporuke date od JUR takođe treba sprovesti u svim sektorima na kojima su uočeni nedostaci i slabosti kontrola.

Dodatak I: Objašnjenja različitih mišljenja revizije KGR

(odlomak iz ISSAI 200)

Oblik mišljenja

147. Revizor treba izneti **Ne-modifikovano mišljenje revizije** ako zaključi da su finansijski izveštaji u svakom materijalnom aspektu, pripremljeni u skladu sa važećim finansijskim pravilima.

Ako revizor zaključi da finansijski izveštaji, u celini, prema prikupljenim dokazima, sadrže materijalne greške, ili ne nema dovoljno odgovarajućih dokaza revizije da bi mogao doneti zaključak da su finansijski izveštaji u celini bez materijalnih grešaka, onda će on, u skladu sa odeljkom “Određivanje vrste modifikacije mišljenja revizora”, izmeniti mišljenje u izveštaju revizije, prema delu koji govori o utvrđivanju vrste modifikacije mišljenja revizora.

148. Ako finansijski izveštaji, pripremljeni u skladu sa zahtevima Okvira o pravilnom prezentiranju, ne uspevaju dati pravilan pregled, revizor treba da to pitanje diskutuje sa menadžmentom, i u zavisnosti od zahteva važećeg okvira finansijskog izveštavanja i načina kako se to pitanje rešava, odredi ili po potrebi izmeni mišljenje revizije.

Modifikacije mišljenja u izveštaju revizora

151. Revizor treba da modifikuje mišljenje u izveštaju revizije, ako na osnovu prikupljenih dokaza revizije, dolazi do zaključka da finansijski izveštaji u celosti imaju materijalnih nedostataka, ili pka, revizor nije mogao dobiti dovoljno odgovarajućih dokaza da bi zaključio da su finansijski izveštaji u celosti bez materijalnih grešaka. Revizori mogu izneti tri vrste modifikovanog mišljenja: *kvalifikovano mišljenje*, *protivno mišljenje* i *negirano mišljenje*.

Određivanje vrste modifikacije mišljenja revizora

152. Odluka o tome, koja je vrsta modifikovanog mišljenja odgovarajuća zavisi:

- Od prirode pitanja koje je uzrok modifikacije – tj., ako finansijski izveštaji sadrže materijalne nedostatke, ili zbog nemogućnosti dobijanja dovoljnih odgovarajućih dokaza revizije, mogu sadržati materijalne nedostatke; i
- Ako mišljenje revizora o proširenju uticaja ili mogućih uticaja navedenih pitanja na finansijske izveštaje.

153. Revizor treba izneti **kvalifikovano mišljenje**, ako: (1) nakon pribavljanja dovoljnih odgovarajućih i dokaza, zaključi da su nedostaci, pojedinačno ili grupno, materijalne prirode, ali nisu rasprostranjeni po finansijskim izveštajima; ili (2) revizor nije mogao pribaviti dovoljno odgovarajućih dokaza, na kojima bi mogao zasnivati mišljenje revizije, ali je zaključio da su efekti svake ne otkrivane greške u finansijskim izveštajima mogli biti materijalni, ali ne i rasprostranjeni.

154. Revizor treba izneti **protivno mišljenje**, ako po pribavljanju dovoljnih odgovarajućih dokaza, zaključi da su greške, individualno ili grupno materijalne prirode i rasprostranjene po finansijskim izveštajima.

155. Revizor treba izneti **negirano mišljenja**, ako u nemogućnosti pribavljanja dovoljnih odgovarajućih dokaza na kojima bi zasnivao mišljenje, zaključi da uticaji na finansijske izveštaje bilo koje neotkrivene greške mogu biti materijalni i rasprostranjeni. Ako, nakon prihvatanja angažovanja, revizor shvati da je menadžment nametnuo ograničenje delokruga revizije, o čemu revizor smatra da je potrebno izneti kvalifikovano ili negiranja mišljenje o finansijskim izveštajima, on će zahtevati od menadžmenta da ta ograničenje ukloni.

156. Ako revizor daje modifikovano mišljenje revizije, onda će on takođe izmeniti i naslov kako bi isti odgovarao vrsti izraženog mišljenja revizije. MSVIR 1705¹⁹ daje dodatna uputstva o specifičnom jezičku koje se koristiti za izražavanje, kada se iznosi modifikovano mišljenje revizije i opisuje odgovornost revizora.

Stavovi o naglašavanju pitanja i stavovi ostalih pitanja u izveštaju revizora

157. Ukoliko revizor vidi za shodno da skrene pažnju korisnicima jednog iznetog pitanja ili pitanja ispoljenog u finansijskim izveštajima koje je od velikog značaja, ali suštinsko za razumevanje finansijskih izveštaja, ali ima dovoljno odgovarajućih dokaza da to pitanje prikazano u finansijskim izveštajima ne predstavlja grešku materijalne prirode, onda će revizor u izveštaju revizije sastaviti jedan novi stav o naglašenom pitanju. Naglašeno pitanje će se odnositi na informaciju prikazanu ili ispoljenu u finansijskim izveštajima.

158. Stav o naglašavanju pitanja treba:

- da se iznosi odmah iza mišljenja revizije;
- da se koristi naslov “Naglašavanje pitanja” ili neki drugi pogodan naslov;
- da sadrži jasnu referencu naglašenog pitanja i naznači u kom delu GFI mogu se naći relevantni podaci koji naglašeno pitanje opisuju u celosti; i
- ukazati da revizorsko mišljenje nije modifikovano u odnosu na naglašeno pitanje.

159. Ako revizor vidi za shodno da sem pitanja navedenih u GFI, saopšti i neko drugo pitanje, koje je prema njemu važno da korisnik shvati reviziju, odgovornost revizora ili izveštaj revizije, pod ulovom da to nije zakonom ili pravilima zabranjeno, onda će sastaviti jedan stav sa naslovom: "Ostala pitanja", ili neki drugi odgovarajući naslov. Taj stav će se izneti, odmah iza mišljenja, odnosno iza svakog drugog stava o naglašenom pitanju.

Dodatak II: Preporuke iz prethodne godine

Komponenta revizije	Date preporuke	Potpuno adresirane preporuke	Delimično adresirane preporuke	Ne adresirane preporuke
2. Predstavlanje Godišnjih Finansijskih Izveštaja	Gradonačelnik treba obezbediti da svaka obelodanjivanja budu potpuna i da su uključena u GFI u skladu sa zahtevima koji su određeni Finansijskim pravilima.	Da		
3. Preporuke iz prethodne godine	Gradonačelnik treba odlučno reagovati na adresiranje datih preporuka revizora i tretirati ih u celosti.		Delimično	
4.4.1 Porez na imovinu	Gradonačelnik treba povećati angažman na prikupljanju prihoda iz poreza na imovinu, fokusirajući se posebno na inkasiranje starih dugova.		Delimično	
4.4.2 Taksa za firmu	Gradonačelnik treba pojačati mere inkasiranja preostalih dugova od ove vrste taksi ili da ih tretira kao potraživanja, ako se smatraju lošim dugovima.		Delimično	
4.4.3 Prihodi od zakupa	Gradonačelnik treba preduzeti dodatne mere za prikupljanje prihoda od zakupa prema ugovoru, ili u suprotnom zabrani korisnicima javnih imovina njihovo korišćenje.		Delimično	
4.5.1 Ne izvršavanje osiguranja tendera	Gradonačelnik treba da se obezbedi da sve procedure i zahtevi EO budu u skladu sa ZJN, naročito kada se zahteva osiguranje tenderske garancije, da je konfiskuje ako se jedan od EO povuče od takmičenja otvaranja tendera.	Da		

4.5.1.1 Kašnjenje u obavljanju radova	Gradonačelnik treba obezbediti važećom bankarskom garancijom sve ugovore koji su izloženi riziku neispunjavanja celog ugovorenog roka dotičnog ugovora. Ako se isti ne primenjuje adekvatno, oduzimati bankarsku garanciju i primeniti ugovorom predviđene sankcije za takva kašnjenja.	Da		
4.5.1.2 Dodela ugovora bez dve odgovorne ponude	Gradonačelnik treba obezbediti potpuno poštovanje procedura nabavke u skladu sa ZJN i unutrašnja kontrola reagovati čitavog procesa nabavke.			Ne
4.5.1.3 Klasifikacija troškova u neadekvatne ekonomske kodove	Gradonačelnik treba obezbediti poštovanje knjigovodstvenog plana za klasifikaciju troškova u okviru dotičnih kategorija i da se isplate izvrše iz odgovarajuće kategorije.			Ne
4.5.2 Podaci osoblja	Gradonačelnik treba obezbediti da se dosije osoblja dopunjavaju potrebnom dokumentacijom, u skladu sa AU br. 2003/11 o dosijeima osoblja i da se iste stalno ažuriraju.			
4.5.3 Dodela subvencija bez odobrenja Skupštine Opštine	Gradonačelnik treba obezbediti da se ubuduće sprovodi dotični pravilnik, kao i da sprovodi kriterije i procedure za dodelu subvencija.	Da		
4.6 Imovina	Gradonačelnik treba svake godine obezbediti proces popisivanja svih materijalnih zaliha i njihove popisne rezultate uporediti sa knjigovodstvenim registrima. Trebaju se razjasniti razlike.	Da		

4.6.1 Tretiranje potraživanja	Gradonačelnik treba preduzeti konkretne mere povećanja nivoa prikupljanja potraživanja, uspostavljajući proces koji će omogućiti registraciju naplativih potraživanja odmah nakon njihovog fakturisanja.			Ne
5 Nedovoljan rad JUR- a	Gradonačelnik treba obezbediti da JUR obavlja planirane revizije, uz fokusiranje na oblastima sa visokim rizikom, kao: prihodi, troškovi, nabavka, upravljanje ugovorima, itd.			Ne
5.1 Adresiranje preporuka JUR-a	Gradonačelnik treba izraditi plan delovanja o tome kako planira da kako će se razmotriti preporukama UR-a, i adresirati ih na svim nivoima upravljanja.		Delimično	